

Stručná historie filiálního kostela sv. Josefa ve Starém Městě

Kaple sv. Josefa ve Starém Městě

Ve své latinsky psané kronice o kostelích frýdecké farnosti z roku 1826 (Liber Ecclesiae parochialis S. Joannis Bapt. Fridecae de anno 1826 a Iosepho Carolo Schipp Parocho Fridecensi compilatus) věnuje farář Josef Karel Šíp (1787 - 1836) kapli sv. Josefa ve Starém Městě na str. 75 bohužel jen 23 řádků. Uvádím jejich volný překlad:

Tuto kapli dal postavit v roce 1765 staroměstský fojt Josef Kocych a posvětil ji tehdejší frýdecký farář Karel Ibram. Byla asi 6 metrů dlouhá a 4 metry široká. Kaple patřila obci a farář kromě péče o ni, dohledu a hospodaření s fundacemi určenými pro kapli nebyl jinými povinnostmi vázán.

Kaple byla dostatečně vybavena bohoslužebnými předměty i vlastním jměním na její pečlivé udržování. Farníci sice usilovali o zvětšení kaple, chyběl však jednak potřebný pozemek a pak tamější farní společenství by bylo příliš odloučeno od farního kostela a společného náboženského života.

Původní kaple z roku 1765

Šípová kronika přináší sice stručnou, nicméně vzhledem k absenci informací z jiných pramenů cennou zprávu o založení kaple sv. Josefa. Její zakladatel Josef Kocych byl za svůj bohumilský čin pohřben v kryptě chrámu P. Marie ve Frýdku. Mělo-li Staré Město v době vzniku kaple asi 450 obyvatel vesměs katolické víry, nemohla být kaple pro tento počet dostačující. V latinském textu orgias = 1 sáh = 6 stop = 1,8965 m. Horlivý frýdecký farář Karel Ibram však nepodporuje snahu staroměstských farníků o její zvětšení. Tímto postojem nepochybně zajišťuje jejich účast na bohoslužbách a náboženských slavnostech ve frýdeckém farním a mariánském kostele.

Ve své studii Michael Kocych o kapli sv. Josefa píše:

„Kostelík byl orientován směrem k jihovýchodu. Věž byla opatřena klasickou barokní cibulovitou přilbicí, ve které se nacházel měděný zvon. Krytina byla šindelová. Zvon z tohoto kostelíka byl přemístěn do věže nového kostela, odkud byl za války rekvirován. Z původního kostelíka se dochovaly dvě dřevěné sochy s křídlovým povrchem. Kolem kostelíka bylo dřevěné oplocení, jehož konstrukci tvořily dřevěné sloupy a horizontální fošny. Vchod v oplocení tvořila roubená branka s portálem. Ke zbourání kostelíka došlo roku 1902 těsně před stavbou nového kostela.“

V roce 1853 žilo ve Starém Městě 531 obyvatel a v roce 1869 měla obec 790 obyvatel. Se vzrůstem průmyslu a s vystavěním ostravsko - frýdlantské dráhy obyvatel tak rychle přibývalo, že si obec vystavěla svou školu i kostel a přestala být závislá na Frýdku. Vždyť v roce 1890 bylo ve Starém Městě napočítáno již 1329 obyvatel.

Kostel sv. Josefa

Protože kaple malými rozměry nevyhovovala narůstajícímu počtu obyvatel, pomýšlelo se již za úřadování starosty Jana Nikla v roce 1873 na stavbu kostela.

Staroměstšané se pečlivě připravovali. Daly se vypálit cihly a shromážděval se i jiný stavební materiál. Dále bylo za účelem rozšíření stavebního místa pro kostel zbouráno stavení čp. 47, patřící Ignáci Kročkovi, a jako náhradu za ně získal stavební místo na Kamenci, kde si postavil domek.

Ale ke stavbě kostela tehdy z finančních důvodů nedošlo. Obec koupila mezitím selský statek čp. 9 od Josefa Kyselky, čímž se poněkud zadlužila. Cihly a ostatní stavební materiál byl po několika letech rozprodán a utržený obnos 7 904 zl. uložen na úrok.

Teprve v roce 1902 za starostování Františka Malchara bylo na místě původní kaple přikročeno k vybudování kostela, novorománské jednododní stavby.

Dne 11. května 1902 v neděli odpoledne byl posvěcen frýdeckým farářem P. Ondřejem Kučerou základní kámen za přítomnosti zastupitelstva zdejší obce, představitelů úřadů a za velké účasti rodáků a lidí z okolí. V pátek dne 17. června 1904 byl nově zbudovaný kostel slavnostně konsekrován

významným vratislavským kardinálem Jiřím Koppem* Kardinál při této příležitosti vydal pamětní list, v němž rozhodl udělit návštěvníkům kostela možnost získat odpustky a stanovil každoroční posvícení čili krmáš na neděli po sv. Martinu, biskupovi (11. listopadu).

Uvádím latinský text slavnostního pastýřského listu kardinála Jiřího Koppa v českém překladu:

Jiří Kopp

z Božího slitování a z milosti Apoštolského stolce kníže biskup vratislavský, Apoštolskému stolci přímo podřízený, doktor teologie

Všechny, kteří se seznámí s tímto listem, pozdravuji ve jménu našeho Pána. Všechny skrze současníky ujišťuji a dokládám, že 17. června 1904 v místě zvaném Staré Město, patřícím do mé vratislavské diecéze, jsem filiální kostel tam nově postavený a oltář v něm umístěný konsekroval ke chvále a slávě

Všemohoucího, bl. Panny Marie i všech svatých a ke cti a na památku sv. Josefa a vložil jsem do oltáře ostatky svatých mučedníků Donata a Praty. Ustanovuji slavení každoročního posvícení téhož dne, kdy je slaveno ve vratislavském katedrálním chrámu (připadá na neděli po sv. Martinovi (11. listopadu) biskupu - pozn. překL).

Rozhodl jsem se udělit návštěvníkům zmíněného kostela možnost získat odpustky dvou set dní způsobem v Církví obvyklým.

V souladu s titulem tohoto kostela bude každoročně oslavován jeho svátek o svátku sv. Josefa podle pravidel direktáře (= liturgického kalendáře s přesnými údaji pro mši sv. a breviář).

Podepsal jsem vlastní rukou a stvrdil svou biskupskou pečetí.

Dáno ve Vratislavi dne 20. června 1904.

G. kard. Kopp vlastní rukou

„Kostel stavěl frýdecký stavitel Hanuš Pohl. Stavba je 27 metrů dlouhá a 11 metrů široká. Kostel má věž se zvony a hodinami a malou sanktusníkovou věžičku nad presbytářem. Věžní hodiny jsou od firmy Rich. Liebing z Vídně. Střecha je nově pokryta plechem. Kolem dveří a nad vchodem je novorománská plastická výzdoba. Stavba měla vápennou omítku, v roce 1970 při opravě byl kostel omítnut břízlitem a byla odstraněna část původní štukatury.

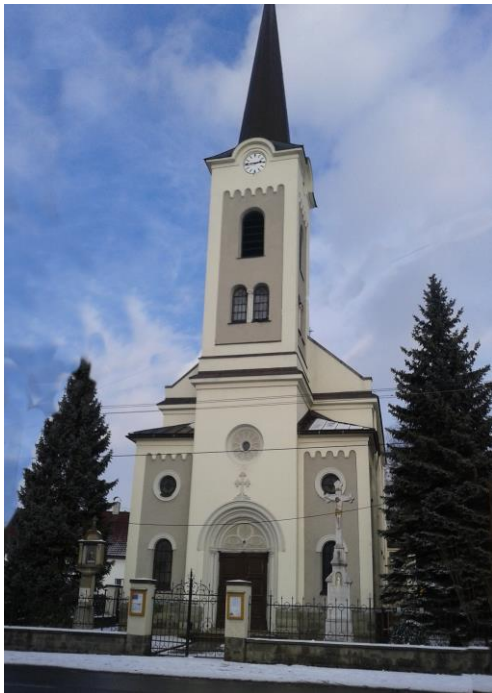
Nad novorománským portálem je slepé novorománské okno. Na bočních stranách věže se nacházejí novorománská sružená

okna. Střecha věže je postavena ve slohu novogotickém, vrchol je opatřen makovicí s křížem, rovněž i sanktusníková věžička.

Presbytář je od lodního prostoru oddělen triumfálním obloukem. Na severní straně je sakristie, z níž vedou schody na kazatelnu, na které jsou reliéfy čtyř evangelistů. Symetricky na protější straně presbytáře je umístěna kaple s Pietou. Další kaple se nachází u předsíně kostela na východní straně; je v ní umístěn památný kříž z kaple nad řekou Morávkou, stržené povodní. Severně od předsíně kostela je schodiště na kůr přístupné bočním vchodem. Současné varhany dodala firma Rieger z Krnova.

Hlavní oltář kostela je z barevného mramoru, nad svatostánkem je vyobrazen pelikán, po stranách jsou dva klečící andělé. Nad oltářem visí obraz sv. Josefa od vídeňského malíře J. Heimezla, který daroval kostelu frýdecký farář Ondřej Kučera. Po stranách oltáře jsou dvě sochy: svatý Petr a Pavel.

Stěny kostelní lodi zdobí reliéfní křížová cesta ze začátku století od vídeňského monografisty, která byla nově restaurována. Na bocích lodě jsou dva dřevěné novorománské oltáře a symetricky ke kazatelně se nachází křtitelnice, nad níž je sousoší Krista a sv. Jana Křtitele.

Kostel je oplocen zdí se sloupy a kovovou mříží. Při opravě v roce 1970 došlo k odstranění dvou vstupních branek a půdorysnému posunutí oplocení směrem k hlavnímu vchodu.

Kříž před staroměstským kostelem sv. Josefa je mramorový. Byl postaven roku 1881 nákladem manželů Zídkových. Výška kříže je kolem 4,8 metrů. V podstavci kříže je reliéf Panny Marie. Pod reliéfem je nápis:

*Pochválen buď Pán Ježíš Kristus
Nákladem manželů Anny a
Jana Zídkův,
bývalých rolníkův ve Starém
Městě 1881*

Kříž stojí na původním místě jako v době prvního staroměstského kostelíka.

Kaple Panny Marie před staroměstským kostelem je pískovcová, sloupového typu. Byla přenesena v roce 1987 z Frýdku z Bruzovské ulice, kde stála před Furchovou usedlostí." Takto popisuje staroměstský kostel v jeho vývoji ve své pečlivé práci Stavební vývoj a historické stavby obce Staré Město Michael Kocych.

K tomuto popisu uvádím několik poznámek:

Oltářní obraz představuje sv. Josefa s chlapečkem Ježíšem, na podlaze jsou nástroje Josefova povolání pila a sekera.

Pelikán nad svatostánkem symbolizuje Kristovu oběť. Srovnání pelikána s Kristem nacházíme např. v 6. sloce hymnu sv. Tomáše Akvinského (+ 1274) Adoro te devote - Klaním se ti vroucně:

Dobrý Pelikáne, Jezu, Pane můj -

krví svou nás hříšné z hříchů očisťuj...

Uvedený příměr se patrně opírá o legendu, podle níž krmí tento pták svá mláďata vlastní krví.

Hanuš Pohl (Hanuš z něm. Hans, křestní jméno čes. Jan), známý frýdecký stavitel, postavil v roce 1911 novogotický evangelický kostel ve Frýdku. Dodejme ještě, že náklad na stavbu činil 79 035 K. Výpůjčka obce na kostel obnášela 50 000 K, na darech a příspěvcích se sešlo 28 603 K, takže až na nepatrnou částku byl celý náklad kryt Staroměšťany.

Kostel, to ovšem není jen hmotná stavba svatyně, ale celé generace lidí, kteří k němu patří, kteří do něho přicházejí a mají jej rádi, je jim blízký. Vytvářejí farní rodinu, v níž jsou někdy spory, ale silnější by mělo být pouto vzájemné duchovní příbuznosti. V něm si věřící víru uchovávají a stále rozvíjejí. Prožívají tu společenství víry a modlitby. Kostel představuje malou církev, je prostředím, které trvale nabízí možnost zakoušet setkání Boha

Současný interiér Kostela sv. Josefa ve Starém Městě

Jako poslední je uvedena první strana Pamětního listu, který byl umístěn ve schránce v makovici na věži a při rekonstrukci v roce 1970 byl vyjmutý i s jinými věcmi, zkopírován a všechno se i se současnými reáliemi z novu uložilo ve schránce pro budoucí generace.

J. Památní spis.

zakoučen při stavbě nového katolického filiálního kostela
ve Starém Městě v Frydaku za příčinou svěcení a
posvácení kříže na kostelní věži dne 10. září 1902.

Roční Jeden tisíc devět set dva
za purmování Jeho cis. a král. ap. Veličenstva nejj.
císarce a krále Františka Josefa I., když při vys.
s. k. zemské vládě včerstvé Jeho Excellence Josef
Karel Thun praesidentem, při vys. zemském
sněmu a výboru včerstvé Jeho Excellence Čindřich
hrabě Larisch-Moennich zemským hejtmánem
a při v. k. okr. hejtmánství ve Frydaku p. Theodor Jelen
okresním hejtmánem byl, pak Jeho Eminence Hejch. P. D.
Jiri Kopp kardinálem a knížecarcibiskupem v Bratislavském
byl a jenerálním vikářem svát. P. Kollek, za duchovní
správy svát. P. Ondřeje Hnězary arcikněze a faráře ve Frydaku,
k jehož farnosti obec Staré Město připadá jest, a kaplani
P. Stanislava Weissmanna a Ludvíka Janíka a za niádorání
obecního starosty Frant. Malchara domkáře a předsedy místní
školské rady, obecních radních Frant. Gündela rolníka, Jana
Kroška rolníka, Ignáce Lišky domkáře a hostinského, obecních